

Noziedzīgā nodarījumā cietušo tiesības kriminālprocesā - Horvātija



Mūsu tulkotāji pašlaik gatavo versiju valodā, kuru esat izvēlējies.

Jau ir pieejami tulkojumi šādās valodās: [hr](#).

Noziedzīgos nodarījumos cietušajiem pirmstiesas procesā un kriminālprocesā ir vairākas tiesības, turklāt īpaša aizsardzība tiek piemērota bērniem un cietušajiem noziedzīgos nodarījumos, kas vērsti pret seksuālo brīvību, un cilvēku tirdzniecības upuriem

Noziedzīgā nodarījumā cietušajam ir šādas tiesības:

- saņemt informāciju, ko policijai, izmeklētājam, prokuratūrai (*državno odvjetništvo*) un tiesai ir pienākums sniegt;
- saņemt psihologa un cita speciālista palīdzību un atbalstu no cietušo atbalsta struktūrām, organizācijām un iestādēm;
- piedalīties kriminālprocesos kā cietušajai pusei;
- saņemt informāciju no prokurora (*državno odvjetništvo*) par darbībām, kas veiktas, pamatojoties uz cietušā ziņojumu, un iesniegt sūdzību vecākajam prokuroram (*viši državni odvjetnik*);
- saņemt no valsts budžeta finansētas speciālista konsultācijas, ja personai ir nodarīts ļoti smags psihosomatisks kaitējums vai tā cieš no ļoti smagām noziedzīga nodarījuma sekām;
- iesniegt blakusprasību par zaudējumu atlīdzību;
- saņemt kompensāciju saskaņā ar īpašu likumu, ja vardarbīga noziedzīga nodarījuma rezultātā ir gūti smagi miesas bojājumi vai ievērojami pasliktinājusies veselība.

Pret seksuālo brīvību vērstā noziedzīgā nodarījumā cietušajam vai cilvēku tirdzniecības upurim papildus iepriekš minētajām tiesībām ir vēl šādas tiesības:

- pirms nopratināšanas apspriesties ar konsultantu, saistītās izmaksas sedzot no valsts budžeta;
- saņemt no valsts budžeta finansētu juridisko palīdzību;
- pieprasīt, lai nopratināšanu policijas iecirknī vai prokuratūrā veic tā paša dzimuma persona;
- pieprasīt uzticības personas klātbūtni nopratināšanas laikā;
- atteikties atbildēt uz nevajadzīgiem jautājumiem saistībā ar tā personīgo dzīvi;
- pieprasīt, lai nopratināšana tiek veikta, izmantojot audiovizuālu ierīci;
- tiesības uz personas datu konfidencialitāti;
- pieprasīt lietas izskatīšanu bez sabiedrības līdzdalības;
- pirms pirmās nopratināšanas saņemt informāciju par šīm tiesībām no tiesas, prokurora un policijas.

Ja noziedzīgā nodarījumā cietušais ir bērns, papildus iepriekš minētajām tiesībām viņam ir vēl šādas tiesības:

- saņemt no valsts budžeta finansētu juridisko palīdzību;
- piedalīties procesos uzticības personas pavadībā;
- tiesības uz personas datu konfidencialitāti;
- tiesības tikt nopratinātam viņa mājās vai citā īpaši aprīkotā vietā, nevis tiesas telpās;
- tiesības uz lietas izskatīšanu bez sabiedrības līdzdalības;
- tiesības uz nopratināšanu bez tiesneša vai pušu klātbūtnes tajā pašā telpā, kurā atrodas bērns, izmantojot audiovizuālas ierīces, ko darbina profesionāls asistents;
- tiesības uz īpašu attieksmi nopratināšanas laikā, lai netiktu nelabvēlīgi ietekmēta bērna garīgā veselība.

Bērni ir visas personas, kuras ir jaunākas par 18 gadiem.

Bērnus, kuri ir liecinieki un cietušie, liecību uzklaustīšanas laikā iztaujā izmeklēšanas tiesnesis, un bērnu–liecinieku uzaicina uz tiesu, nosūtot pavēsti viņa vecākiem vai aizbildņiem.

Privātopsūdzība

Kad tiek ziņots par noziedzīgu nodarījumu, vairākumā gadījumu prokurors ierosina lietu pēc savas iniciatīvas (*ex officio*).

Privātopsūdzību var celt par noziedzīgiem nodarījumiem, uz kuriem attiecas kriminālprocesa uzsākšana privātopsūdzības ceļā. Privātopsūdzība jāceļ trīs mēnešu laikā no dienas, kad pilnvarotā fiziskā vai juridiskā persona uzzinājusi par noziedzīgu nodarījumu un tā izdarītāju.

Blakusprasība par zaudējumu atlīdzību

Noziedzīgā nodarījumā cietušais ir arī cietusī puse, un tai ir tiesības tiesā iesniegt blakusprasību par zaudējumu atlīdzību.

Blakusprasība var ietvert šādus prasījumus:

- piešķirt kompensāciju par zaudējumiem, kas var būt gan materiāli, gan nemateriāli (pārciestās sāpes, bailes);
- atdot personīgās mantas, ja cietusī puse var pierādīt, ka viņa ir bijusi to īpašnieks vai likumīgais turētājs;
- anulēt konkrētu darījumu, ja noziedzīga nodarījuma rezultātā noticis darījums ar īpašumu (ja atbildētājs piespiedis cietušo noslēgt līgumu).

Blakusprasību par zaudējumu atlīdzību var iesniegt kriminālprocesa laikā vai kā atsevišķu civilprasību pret atbildētāju. Ja šāda prasība tiek iesniegta kriminālprocesa laikā, lai to pieņemtu, tiesai apsūdzētais vispirms jāatzīst par vainīgu.

Tas nav priekšnoteikums, lai prasību sekmīgi izskatītu civilprocesā.

Cietušo personu tiesības izmeklēšanas laikā un kriminālprocesā

Izmeklēšanas laikā noziedzīgā nodarījumā cietušie kā prasītāji un privātopsūdzības cēlāji ir tiesīgi sniegt faktus un pierādījumus, kas ir būtiski noziedzīga nodarījuma konstatēšanai, identificējot noziedzīgā nodarījuma izdarītāju(-s) un norādot savus prasījumus blakusprasībā par zaudējumu atlīdzību.

Cietušajam, kurš piedalās kriminālprocesā kā cietusī puse, ir šādas tiesības:

- lietot savu valodu, arī nedzirdīgo un nedzirdīgu neredzīgo zīmju valodu, un saņemt tulka palīdzību, ja cietušais nesaprot vai nelieto horvātu valodu, vai tulkotāja vai zīmju valodas tulka palīdzību, ja cietušais ir nedzirdīgs vai nedzirdīgs neredzīgais;
- lietot savu valodu;
- iesniegt blakusprasību par zaudējumu atlīdzību un priekšlikumus par pagaidu noregulējumu;
- tikt pārstāvētam;
- sniegt faktus un pierādījumus;
- apmeklēt liecinieku uzklaustīšanu;
- apmeklēt tiesas sēdi, piedalīties liecinieku uzklaustīšanā un sniegt noslēguma paziņojumu;
- piekļūt lietas materiāliem;
- pieprasīt informāciju no prokurora par darbībām, kas veiktas, pamatojoties uz viņa ziņojumu, un iesniegt sūdzību vecākajam prokuroram;
- iesniegt apelācijas prasību;
- prasīt saukšanu pie kriminālatbildības un celt privātopsūdzību;
- saņemt paziņojumu par to, ka netiks izvirzīta kriminālapsūdzība, vai prokurora lēmumu nesākt kriminālprocesu;
- uzturēt apsūdzību prokurora vietā;
- pieprasīt iepriekšējas situācijas atjaunošanu;
- saņemt paziņojumu par kriminālprocesa rezultātu.

Prokuratūrai un tiesai ir pienākums gan pirms kriminālprocesa, gan katrā tā posmā izvērtēt, vai ir jebkāda iespēja apsūdzētajam atlīdzināt cietušajai pusei zaudējumus, ko izraisījis noziedzīgs nodarījums. Prokuratūrai un tiesai ir arī pienākums informēt cietušo pusi par konkrētām likumā noteiktām tiesībām (cietušās puses tiesībām lietot savu valodu, tiesībām iesniegt blakusprasību par zaudējumu atlīdzību u. c.).

Tiesības saņemt finansiālu kompensāciju

Likums par finansiālu kompensāciju noziedzīgos nodarījumos cietušajiem (*Zakon o novčanoj naknadi žrtvama kaznenih djela (Narodne Novine* (NN; Horvātijas Republikas Oficiālais Vēstnesis Nr. 80/08 un Nr. 27/11) nosaka tiesības uz finansiālu kompensāciju personām, kuras cietušas tīšā vardarbīgā noziedzīgā nodarījumā, kas izdarīts Horvātijā, vai šādu personu radniekiem atbilstoši likumā paredzētajiem nosacījumiem.

Tas nodibina tiesības uz finansiālu kompensāciju tīšā vardarbīgā noziedzīgā nodarījumā cietušajiem un nosaka priekšnosacījumus un procedūru kompensācijas tiesību īstenošanai, struktūras, kas pieņem lēmumus un piedalās lēmumu pieņemšanas procesā par tiesībām uz kompensāciju, un struktūras un procedūru pārrobežu lietās.

Tīšā vardarbīgā noziedzīgā nodarījumā cietušajiem ir tiesības uz finansiālu kompensāciju no valsts budžeta.

Policijai, prokuratūrai un tiesām ir pienākums sniegt informāciju par tiesībām uz kompensāciju, izsniegt vajadzīgās pieteikuma veidlapas un pēc cietušā pieprasījuma sniegt vispārīgus norādījumus un informāciju par to, kā aizpildīt pieteikumu, un par vajadzīgajiem apliecinošajiem dokumentiem.

Finansiālās kompensācijas pieteikumi jāiesniedz Tieslietu ministrijā, izmantojot veidlapu, ko var lejupielādēt ministrijas tīmekļa vietnē.

Finansiālās kompensācijas pieteikuma veidlapa noziegumos cietušajiem_hr

Pieteikumi jāiesniedz sešu mēnešu laikā no noziedzīga nodarījuma izdarīšanas dienas. Ja ir likumīgi iemesli, kuru dēļ cietušais nav varējis iesniegt šādu pieteikumu noteiktajā termiņā, viņam tas jāizdara trīs mēnešu laikā no dienas, kad šādi iemesli beiguši pastāvēt, un katrā ziņā trīs gadu laikā no noziedzīga nodarījuma izdarīšanas dienas.

Ja cietušais ir nepilngadīga persona vai persona, kura ir zaudējusi rīcībspēju, un viņa likumīgais pārstāvis nav iesniedzis pieteikumu sešu mēnešu laikā no noziedzīga nodarījuma izdarīšanas dienas, attiecīgo sešu mēnešu termiņu sāk skaitīt no personas astoņpadsmitās dzimšanas dienas vai no kriminālprocesa sākšanas dienas pēc cietušā pilngadības sasniegšanas, vai no dienas, kad tiek atjaunota personas rīcībspēja.

Personas, kuras ir tiesīgas saņemt finansiālu kompensāciju:

- vardarbīgā noziedzīgā nodarījumā cietušie, kuri ir Horvātijas Republikas pilsoņi, Eiropas Savienības dalībvalsts pilsoņi vai Eiropas Savienības pastāvīgie iedzīvotāji, un ja noziedzīgs nodarījums izdarīts Horvātijā;
- cietušais, kurš guvis smagus miesas bojājumus vai kura veselība noziedzīgā nodarījuma rezultātā ir pasliktinājusies (šāda persona ir tiesīga saņemt kompensāciju par ārstēšanās izmaksām, ja tās nesedz obligātā veselības apdrošināšana, par summu, kas nepārsniedz Horvātijas Republikā veiktās veselības apdrošināšanas summu, un kompensāciju par ienākumu zaudēšanu — ne vairāk kā HRK 35 000);
- persona, kura ir mirušā upura tuvs radnieks (laulātais vai partneris, bērns, viens no vecākiem, viens no adoptētajiem, adoptēts bērns, patēvs vai pamāte, pabērns, viendzimuma partneris, kāds no vecvecākiem un mazbērns, ja viņiem bijusi viena mājsaimniecība ar upuri) (šāda persona ir tiesīga saņemt kompensāciju par likumiskā apgādnieka zaudēšanu — ne vairāk kā HRK 70 000);
- upura nāves gadījumā — persona, kura sedz apbedīšanas izdevumus, ir tiesīga saņemt kompensāciju ne vairāk kā HRK 5000,
- ja par noziedzīgu nodarījumu ir ziņots policijai vai prokuratūrai vai ja policija vai prokuratūra to ir reģistrējusi sešu mēnešu laikā no tā izdarīšanas dienas, neatkarīgi no tā, vai noziedzīgā nodarījuma izdarītājs ir zināms vai ne.

Nosakot kompensācijas summu, ņem vērā cietušā rīcību noziedzīga nodarījuma laikā un pēc noziedzīga nodarījuma, to, vai un ciklīdz viņš ir veicinājis noziedzīga nodarījuma izdarīšanu vai zaudējumu radīšanu, to, vai persona ir tiešais cietušais un vai un kad tā ir ziņojusi par noziedzīgu nodarījumu kompetentajām iestādēm. Papildus novērtē cietušā sadarbošanos ar policiju un kompetentajām iestādēm, lai noziedzīgā nodarījuma izdarītāju sauktu pie atbildības, ņemot vērā, vai tiešais cietušais ir veicinājis zaudējumu radīšanu vai palielinājis zaudējumus; katrā no šiem gadījumiem kompensāciju, ko cietušais ir tiesīgs saņemt, attiecīgi

samazina. Kompensācijas pieteikumu noraida vai summu samazina, ja tiek konstatēts, ka cietušais bijis iesaistīts organizētā noziedzībā vai noziedzīgā organizācijā. Kompensāciju var atteikt vai summu var samazināt arī tad, ja pilnas kompensācija summas piešķiršana būtu pretrunā taisnīguma, morāles un sabiedriskās kārtības principam.

Paziņojums par noziedzīgā nodarījuma izdarītāja atbrīvošanu

Ja atbildētājam ir piespriests cietumsods, Tieslietu ministrijas Neatkarīgais cietušo un liecinieku atbalsta dienests informē cietušo par ieslodzītā atbrīvošanas datumu (beznosacījuma atbrīvošana un nosacīta atbrīvošana).

Likumā noteiktais pienākums informēt cietušos par ieslodzīto atbrīvošanu

Saskaņā ar Likuma, ar ko groza Cietumsoda izpildes likumu (*Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o izvršenju kazne zatvora*), noteikumiem Tieslietu ministrijas Neatkarīgajam cietušo un liecinieku atbalsta dienestam ir jāinformē cietušais, cietusī puse vai to ģimene par ieslodzītā atbrīvošanu.

Cietušajiem paziņo par ieslodzītā atbrīvošanu gadījumos, kad noziedzīgs nodarījums ir vērsts pret seksuālo brīvību un seksuālo morāli, dzīvību un veselību, vai vardarbīgu noziedzīgu nodarījumu gadījumos.

Minēto informāciju cietušajam, cietušajai pusei vai to ģimenei sniedz neatkarīgi no tā, vai ieslodzītais tiek atbrīvots bez nosacījumiem vai nosacīti.

Turklāt, ja tiek pieņemts lēmums par to, vai ir ieteicams atļaut ieslodzītajam pamest ieslodzījuma vietu, lai dotos uz tā pastāvīgo vai pagaidu dzīvesvietu, brīvības atņemšanas iestādes / ieslodzījuma vietas var pieprasīt, lai probācijas dienests noskaidro cietušā vai viņa ģimenes attieksmi pret izdarīto noziedzīgo nodarījumu. Neatkarīgais cietušo un liecinieku atbalsta dienests sagatavo ziņojumus probācijas dienestam, pamatojoties uz tā sarunām ar cietušo.

Atbalsts lieciniekiem un cietušajiem

Atbalstu lieciniekiem un cietušajiem Horvātijas Republikā koordinē Tieslietu ministrijas Neatkarīgais cietušo un liecinieku atbalsta dienests (*Samostalna služba za podršku žrtvama i svjedocima*).

Cietušie un liecinieki var saņemt atbalstu un informāciju par viņu tiesībām un par procedūrām no tiesas cietušo un liecinieku atbalsta nodaļas.

Šādas nodaļas ir izveidotas septiņās apgabaltiesās (*županijski sudovi*), proti, Zagrebā, Zadarā, Osijekā, Vukovaros, Splitā, Sisakā un Rijekā. Minētās nodaļas sniedz cietušajiem (un lieciniekiem) un tos pavadošajām personām emocionālu atbalstu, praktisku informāciju un informāciju par tiesībām. Atbalstu sniedz arī kompetento vietējo un likumpārkāpumu tiesu nodaļas (*općinski sudovi* un *prekršajni sudovi*).

Informāciju par savām tiesībām un tiem pieejamās palīdzības veidu cietušie var arī saņemt, zvanot uz **Nacionālā zvanu centra noziegumos un likumpārkāpumos cietušajiem bezmaksas tālruna numuru 116 006** (sk. Nacionālā zvanu centra tīmekļa vietni).

Tieslietu ministrija arī sniedz cietušajiem un lieciniekiem atbalstu un informāciju par viņu tiesībām, un informācijas pieprasījumus var nosūtīt pa e-pastu uz šādu adresi: [✉ zrtve.i.svjedoci@pravosudje.hr](mailto:zrtve.i.svjedoci@pravosudje.hr) vai uz Horvātijas Tieslietu ministrijas tīmekļa vietni: [✉ https://pravosudje.gov.hr/](https://pravosudje.gov.hr/).

Atbalsts cietušajiem un lieciniekiem pārrobežu lietās

Tieslietu ministrijā izveidotais Neatkarīgais cietušo un liecinieku atbalsta dienests sniedz atbalstu un informāciju gan lieciniekiem, gan cietušajiem, kuri uzaicināti uz tiesu ar starptautiskās juridiskās palīdzības procedūras starpniecību (tostarp kara noziegumos cietušajiem).

Informācijas vēstules nosūta lieciniekiem, kuri uzaicināti sniegt liecības tiesās Horvātijas Republikā, vai lieciniekiem no Horvātijas, kuri uzaicināti ierasties ārvalstu tiesās.

Kara noziegumu lieciniekiem vajadzības gadījumā nodrošina fizisku aizsardzību un palīdzību saistībā ar viņu gatavošanos ceļam un ierašanos kompetentajā tiesu iestādē (attiecas uz lieciniekiem un citām procesa pusēm, ko uzaicina uz nopratināšanu kriminālprocesā saistībā ar kara noziegumiem, kura notiek kompetentajās tiesu iestādēs Horvātijas Republikā vai ārpus Horvātijas, ja šāds atbalsts ir saistīts ar starptautiskās juridiskās palīdzības pieprasījumu).

Noklikšķiniet uz norādītajām saitēm, lai iegūtu nepieciešamo informāciju

✉ 1 - Manas kā noziegumā cietušā tiesības

✉ 2 - Paziņošana par noziegumu un manas tiesības izmeklēšanas vai tiesas procesa laikā

☞ 3 - Manas tiesības pēc tiesas procesa

☞ 4 - Kompensācija


☞ 5 - Manas tiesības uz atbalstu un palīdzību

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešanas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Lapa atjaunināta: 08/10/2018

1 - Manas kā noziegumā cietušā tiesības



Lūdzu, ņemiet vērā, ka šai lapai nesen tika atjaunināta oriģinālvalodas  versija. Mūsu tulkotāji pašlaik gatavo versiju valodā, kuru esat izvēlējies.

Kādu informāciju es saņēmu no iestādes (piem., policijas, prokurora) pēc tam, kad noziegums būs izdarīts, bet pirms es būšu ziņojis par to?

Kriminālprocesa kodekss nereglamentē to, kāds saturs jāiekļauj informācijas lapā, ko izsniedz cietušajam pēc tam, kad nodarījumus ir izdarīts, bet pirms par to ir ziņots. Ikvienam ir tiesības un iespēja sazināties ar Valsts prokuratūru, lai ziņotu par noziegumu, sniegtu paziņojumu vai iesniegtu pieteikumu par jautājumu, kas ir prokurora kompetencē. Persona, kura sazināsies ar prokuratūru, saņems informāciju par to, kā ziņot par noziegumu, un citu pamatinformāciju par savām tiesībām un pienākumiem.

Policijas darbiniekiem ir jāreģistrē ziņojums par noziegumu, par ko ceļ apsūdzību *ex officio*.

Turklāt ikvienai personai ir tiesības uz atbilstošu policijas aizsardzību, ja ir pamatots iemesls šādu aizsardzību nodrošināt.

Cietušo un liecinieku atbalsta departamenti, ko izveidojušas septiņas županiju tiesas, sniedz cietušajiem, lieciniekiem un viņu ģimenēm emocionālu atbalstu un informāciju par viņu tiesībām (tostarp tehnisku un praktisku informāciju). Informāciju un atbalstu sniedz neatkarīgi no procesa posma. Cietušais saņems informāciju un atbalstu pat tad, ja nebūs ziņojis par noziegumu. Minētie departamenti arī nosūta cietušos un lieciniekus uz specializētām pilsoniskās sabiedrības iestādēm un organizācijām atkarībā no viņu vajadzībām.

Es nedzīvoju ES valstī, kurā noziegums tika izdarīts (ES pilsoņi un trešo valstu pilsoņi). Kā tiek aizsargātas manas tiesības?

Noteikumi, kas reglamentē cietušo un civilprasītāju tiesības, ir vienādi piemērojami neatkarīgi no valstspiederības, jo Horvātijas krimināltiesību akti ir piemērojami attiecībā uz ikvienu personu, kura izdara noziegumu Horvātijas robežās. Procesa puses un dalībnieki ir tiesīgi lietot savu dzimto valodu.

Policijai, Valsts prokuratūrai un tiesām saskaņā ar Kriminālprocesa kodeksu un Likumu par noziegumos cietušajiem (finansiālu kompensāciju) ir pienākums sniegt noziegumos cietušajiem informāciju par viņu tiesībām, ko paredz minētie likumi. Tas nozīmē, ka Valsts prokuratūrai un tiesām gan pirms kriminālprocesa, gan jebkurā tā posmā ir jāizvērtē, kādas ir apsūdzētā iespējas kompensēt civilprasītājam jebkurus zaudējumus/kaitējumu, kas tam var būt radies nodarījuma dēļ, kā arī jāinformē civilprasītājs par viņa tiesībām lietot savu dzimto valodu un iesniegt īpašumtiesību prasības pieteikumu (tiesības saņemt kompensāciju) mutiski un cietušajam saprotamā valodā vai rakstiski horvātu vai angļu valodā. Valsts prokuratūrai un tiesām ir arī jāsniedz cietušajam pēc viņa pieprasījuma vispārīgi norādījumi un informācija par to, kā aizpildīt prasības pieteikuma veidlapu un kādus pavaddokumentus iesniegt. Informācijas lapas, kurās ietverta informācija par cietušā tiesībām saņemt kompensāciju, kā arī kompensācijas prasības pieteikuma veidlapas ir pieejamas horvātu un angļu valodā. Šos dokumentus horvātu un angļu valodas versijās var lejupielādēt no Horvātijas Tieslietu ministrijas tīmekļa vietnes.

Ikviens cietušais, kurš ziņos par noziegumu, saņems no policijas informāciju par savām tiesībām. Pēc cietušā mutiskas informēšanas policijas darbinieks izsniegs rakstisku informāciju par cietušā tiesībām un sniegs jebkādu pieejamo informāciju par cietušo aizsardzības un atbalsta dienestiem. Šādā informācijā ir ietverts arī cietušo palīdzības bezmaksas tālruņa numurs.

Personas, kurām nav horvātu valodas zināšanu, var saņemt no policijas informācijas lapu par tiesībām citās valodās.

Brīvprātīgie, kuri strādā Valsts zvanu centrā noziegumos un likumpārkāpumos cietušajiem (116-006), sniedz emocionālu atbalstu, informāciju par tiesībām un praktisku informāciju. Viņi arī nosūta cietušos uz citiem kompetentiem dienestiem un organizācijām, lai nodrošinātu, ka cietušie saņem papildu informāciju un citu veidu atbalstu un palīdzību. Minētais palīdzības tālruna numurs darbojas darbdienās no plkst. 8.00 līdz 20.00, un tā darbinieki var pieņemt zvanus horvātu un angļu valodā.

Kādu informāciju es saņēmu, ja ziņoju par noziegumu?

a) Cietušais un civilprasītājs ir tiesīgi divu mēnešu laikā no apsūdzību izvirzīšanas vai ziņošanas par noziegumu pieprasīt no Valsts prokuratūras informāciju par rīcību, kas īstenota, atbildot uz apsūdzībām/ziņojumu. Valsts prokuratūra informēs cietušo un civilprasītāju par īstenoto rīcību saprātīgā termiņā, ne vēlāk kā 30 dienu laikā no pieprasījuma dienas, ja vien šāds pieprasījums neapdraud procesa efektivitāti. Lēmums neizpaust šādu informāciju jāpaziņo cietušajam vai civilprasītājam, kurš sniedzis pieprasījumu.

b) Valsts prokurors ar lēmumu aptur izmeklēšanu šādos gadījumos:

- ja nodarījums, kura izdarīšanā persona ir apsūdzēta, nav nodarījums, par ko ceļ apsūdzību *ex officio*;
- ja apstākļi izslēdz apsūdzētā vainu, izņemot, ja prettiesiskā darbība izdarīta psihisku traucējumu iespaidā;
- ja attiecībā uz noziegumu ir iestājies noilgums vai ja par nodarījumu piemēro amnestiju vai apžēlošanu, vai ja ir citi apstākļi, kas pamato kriminālvajāšanas neturpināšanu; un
- ja nav pierādījumu, ka apsūdzētais ir izdarījis konkrēto nodarījumu.

Lēmumu apturēt izmeklēšanu nosūta civilprasītājam un apsūdzētajam, kuru nekavējoties atbrīvo, ja viņš ir apcietināts vai aizturēts. Papildus vēstulei ar lēmumu civilprasītājs saskaņā ar Kriminālprocesa kodeksa 55. pantu saņem informāciju par to, kā viņš pats var celt apsūdzību.

c) Pēc ziņojuma izskatīšanas un pārbaudes veikšanas Valsts prokuratūras informācijas sistēmā valsts prokurors ar pamatotu lēmumu noraida ziņojumu, ja no ziņojuma izriet,

- ka nodarījums nav nodarījums, par ko var celt apsūdzību *ex officio*;
- ka attiecībā uz nodarījumu ir iestājies noilgums vai ka par nodarījumu piemēro amnestiju vai apžēlošanu, ka lieta par nodarījumu jau ir galīgi iztiesāta vai ka ir citi apstākļi, kas pamato kriminālvajāšanas neturpināšanu,
- kā arī ja apstākļi izslēdz vainu;
- ja nav pamatotu šaubu par to, ka apsūdzētais ir izdarījis nodarījumu, par kuru ziņots, vai
- ja ziņojumā ietvertā informācija liecina, ka ziņojums nav ticams.

Valsts prokurora lēmums noraidīt ziņojumu nav pārsūdzams.

Ja vien Kriminālprocesa kodeksā nav paredzēts citādi, valsts prokurors astoņu dienu laikā informē cietušo par savu lēmumu noraidīt ziņojumu un norāda noraidīšanas iemeslus. Valsts prokurors arī sniedz informāciju par to, kā cietušais pats var celt apsūdzību. Valsts prokurors nekavējoties informē personu, kura iesniegusi ziņojumu, un apsūdzēto par savu lēmumu noraidīt ziņojumu, ja kāda no šīm personām ir to prasījusi.

Ja valsts prokurors nevar novērtēt apgalvojumu ticamību, pamatojoties tikai uz ziņojumu, vai ja ziņojumā ietvertā informācija nerada pietiekamu pamatu, lai pieņemtu lēmumu uzsākt izmeklēšanu vai vākt pierādījumus, valsts prokurors pats veic izmeklēšanu vai uzdod to veikt policijai.

d) Apcietināto personu uzraugs nekavējoties atbrīvo apcietināto vai aizturēto personu šādos gadījumos:

- ja valsts prokurors ir licis to darīt;
- ja apcietinātā persona nav nopratināta likumā noteiktajā termiņā; vai
- ja aizturēšana ir atcelta.

e) Valsts prokurors rakstveidā uzaicinās liecinieku vai ekspertu, lai viņš palīdzētu pierādījumu vākšanā. Uzaicinājumu var nosūtīt arī izmeklētājs pēc valsts prokurora norādījumiem. Tiesa uzaicinās liecinieku vai ekspertu liecināt pierādījumu izskatīšanas sēdē vai ierasties uz tiesas sēdi. Kompetentā struktūra iepriekš noteiks pierādījumu vākšanas laiku un vietu. Uzaicinātā persona tiks brīdināta par neierašanās sekām.

Vai man ir tiesības uz bezmaksas mutiskās vai rakstiskās tulkošanas pakalpojumiem (kad es sazinos ar policiju vai citām iestādēm vai izmeklēšanas un tiesvedības laikā)?

Cietušajam, kurš piedalās kriminālprocesā kā civilprasītājs, ir šādas tiesības:

- lietot savu dzimto valodu (arī zīmju valodu) un prasīt tulka palīdzību, ja viņš nesaprot vai nelieto horvātu valodu, vai zīmju valodas tulku, ja civilprasītājs ir nedzirdīgs vai nedzirdīgs neredzīgais.

Kā iestāde nodrošinās to, ka es saprotu un mani saprot (ja esmu bērns; ja man ir invaliditāte)?

Ja vien ģimenes tiesību aktos nav paredzēts citādi, izmeklēšanas tiesnesis uzklausa lieciniekus–bērnus, kuri ir jaunāki par 14 gadiem. Uzklaušana notiek bez tiesneša vai pušu klātbūtnes tajā pašā telpā, kurā atrodas bērns, izmantojot audiovizuālu ierīci, ko darbina profesionāls asistents. Uzklaušanā palīdz psihologs, pedagogs vai cits speciālists. Uzklaušanā var piedalīties arī vecāks vai aizbildnis, ja vien tas nav pretrunā izmeklēšanas vai bērna interesēm. Puses var uzdot jautājumus lieciniekam–bērnā ar speciālista starpniecību, pirms tam saņemot izmeklēšanas tiesneša apstiprinājumu. Uzklaušanas sēdi ieraksta, izmantojot audio–video ierīci, un ierakstu aizzīmogo un pievieno protokolam. Liecinieku–bērnu drīkst uzaicināt uz otrreizēju uzklaušanu tikai izņēmuma apstākļos, ievērojot tādu pašu procedūru.

Ja vien ģimenes tiesību aktos nav paredzēts citādi, izmeklēšanas tiesnesis uzklausa lieciniekus–bērnus vecumā no 14 līdz 18 gadiem. Pret bērnu, jo īpaši ja viņš ir nodarījumā cietušais, izturas uzmanīgi, lai nodrošinātu, ka nopratināšanai nav nevēlamas ietekmes uz bērna psihi. Jāievēro ģimenes rūpība, lai aizsargātu bērnu.

Jebkuru liecinieku, kurš nevar atbildēt uz tiesas pavēsti vecuma, slimības vai invaliditātes dēļ, var uzklaut viņa dzīvoklī vai citā mājoklī. Šādu liecinieku uzklaušanu var ierakstīt audio–video ierīcē, ko darbina speciālists. Ja to pamato liecinieka stāvoklis, nopratināšanu veic tā, lai puses varētu uzdot lieciniekam jautājumus, neatrodoties vienā telpā ar viņu. Vajadzības gadījumā uzklaušanas sēdi ieraksta, izmantojot audio–video ierīci, un ierakstu aizzīmogo un pievieno protokolam. Šo nopratināšanas procedūru ievēro, ja to prasa persona, kura liecina kā dzimumnoziedzumā, cilvēku tirdzniecībā vai no vardarbības ģimenē cietušais. Šādu liecinieku drīkst uzaicināt uz otrreizēju uzklaušanu tikai izņēmuma apstākļos, ja tiesa to uzskata par nepieciešamu.

Cietušo atbalsta pakalpojumi

Kurš sniedz atbalstu cietušajiem?

Cietušo un liecinieku atbalsta departamenti, ko izveidojušas septiņas županiju tiesas (Zagrebā, Osijekā, Splitā, Rijekā, Sisakā, Zadarā un Vukovarā), sniedz atbalstu cietušajiem un lieciniekiem, kuri iesniedz pierādījumus minētajās tiesās un minēto pilsētu municipālajās tiesās. Šie departamenti arī sniedz atbalstu likumpārkāpumu tiesās tādu lietu iztiesāšanā, kas saistītas ar vardarbību ģimenē, un nosūta cietušos un lieciniekus uz specializētām pilsoniskās sabiedrības iestādēm un organizācijām atkarībā no viņu vajadzībām.

Informāciju un atbalstu sniedz telefoniski un kad cietušais/liecinieks ierodas tiesas ēkā. Informāciju sniedz arī pa e-pastu.

Lai uzzinātu plašāku informāciju, apmeklējiet Horvātijas Tieslietu ministrijas lapu

<https://pravosudje.gov.hr/o-ministarstvu/djelokrug-6366/iz-pravosudnog-sustava-6372/podrska-zrtvama-i-svjedocima/6156>.

Vai policija automātiski nosūtīs mani uz cietušo atbalsta dienestu?

Informējot cietušo par viņa tiesībām, policija izsniegs rakstisku informāciju par cietušā tiesībām un sniegs jebkādu pieejamo informāciju par cietušo atbalsta dienestiem. Šādā informācijā ir ietverts arī cietušo palīdzības bezmaksas tālruna numurs. Informācijas lapā par tiesībām ir ietverta šādu struktūru kontaktinformācija:

- kompetentais cietušo un liecinieku atbalsta departaments;
- pilsoniskās sabiedrības organizācijas attiecīgajā županiijā;
- Valsts zvanu centrs noziedzumos un likumpārkāpumos cietušajiem (116-006).

Kā tiek aizsargāts mans privātums?

Kompetentās iestādes var apkopot personisku informāciju tikai likumā noteiktajiem mērķiem savu Kriminālprocesa kodeksā noteikto darbību ietvaros.

Personisku informāciju var apstrādāt tikai tad, ja to nosaka likums vai cits normatīvs akts, un šāda apstrāde jāveic tikai mērķim, kādam informācija savākta. Šādas informācijas turpmāka apstrāde ir atļauta, ja tā nav pretrunā mērķim, kādam informācija savākta, un ja kompetentās struktūras ir ar likumu pilnvarotas apstrādāt šādu informāciju citam mērķim, un ja turpmāka apstrāde ir nepieciešama un samērīga ar konkrēto mērķi.

Personisku informāciju, kas attiecas uz personas veselību vai seksuālo dzīvi, var apstrādāt tikai izņēmuma gadījumos, ja noziedzīgo nodarījumu, par kuru piespriež brīvības atņemšanas sodu uz pieciem gadiem vai stingrāku sodu, nav bijis iespējams atklāt vai par to nav bijis iespējams celt apsūdzību citos veidos, vai ja šāda atklāšana/apsūdzības celšana radītu nesamērīgus sarežģījumus.

Nav atļauts apstrādāt personisku informāciju, kas attiecas uz rasi vai etnisko piederību, politisko, reliģisko vai filozofisko pārliecību vai dalību arodbiedrībās.

Personisko informāciju, kas apkopota kriminālprocesa nolūkiem, var pārsūtīt valdības struktūrām saskaņā ar īpašu likumu un citiem tiesību subjektiem tikai tad, ja Valsts prokuratūra uzskata, ka tiem ir vajadzīga šāda informācija likumā noteiktam mērķim. Kad nosūta šādu informāciju, attiecīgajiem tiesību subjektiem atgādina par to pienākumu aizsargāt informāciju par tām personām, uz kurām tā attiecas.

Personisku informāciju var izmantot saskaņā ar normatīvajiem aktiem citos kriminālprocesos, citos procesos, kas attiecas uz sodāmām darbībām, kuras izdarītas Horvātijā, procedūrās, kas saistītas ar palīdzību starptautiskajās krimināltiesībās, un starptautiskajā policijas iestāžu sadarbībā.

Vai man ir jāziņo par noziegumu, pirms es varu piekļūt cietušo atbalstam?

Cietušais saņems informāciju un atbalstu no attiecīgās tiesas cietušo un liecinieku atbalsta departamenta vai no pilsoniskās sabiedrības organizācijas pat tad, ja viņš **nebūs ziņojis par noziegumu**.

Personīgā aizsardzība, ja man draud briesmas

Saskaņā ar Policijas uzdevumu un pilnvaru likuma 99. pantu, ja īpašā likumā nav noteikts citādi un tik ilgi, kamēr tam ir pamatots iemesls, policija nodrošinās atbilstošu aizsardzību cietušajam un jebkurai citai personai, kura ir sniegusi vai var sniegt kriminālprocesam būtisku informāciju, vai jebkurai to tuvai personai, ja tās vai tām tuvas personas ir pakļautas noziedzīga nodarījuma izdarītāja vai citu kriminālprocesā iesaistīto personu radītam briesmu riskam. Cietušo aizsardzība, ko nodrošina policija, nozīmē fizisko aizsardzību visu diennakti.

Kādi aizsardzības veidi ir pieejami?

Saskaņā ar Likumpārkāpumu likuma 130. pantu policija uz laiku, kas nepārsniedz astoņas dienas, var izdot rīkojumu par aizsardzības pasākumu īstenošanu pret personu, kura tiek pamatoti turēta aizdomās par nodarījuma izdarīšanu. Praksē tie parasti ir priekšraksti, ar kuriem aizdomās turētajam aizliedz ierasties konkrētā vietā vai teritorijā (izlikšana no cietušā mājām), tuvoties konkrētai personai vai sazināties vai uzturēt saziņu ar konkrētu personu. Astoņu dienu laikā policija iesniegs apsūdzības kompetentajai likumpārkāpumu tiesai, kas pieņems lēmumu par to, vai apturēt vai pagarināt ierosināto aizsardzības pasākumu. Turklāt likumpārkāpuma procesa laikā tiesa saskaņā ar Likumu par vardarbību ģimenē (aizsardzību) var noteikt noziedzīgā nodarījuma izdarītājam šādus pasākumus:

1. piespiedu psihosociālā ārstēšana;
2. priekšraksts, ar kuru noziedzīgā nodarījuma izdarītājam aizliedz tuvoties, uzmākties no vardarbības ģimenē cietušajam vai viņu vajāt;
3. izlikšana no kopīgajām mājām;
4. piespiedu ārstēšanās no narkomānijas.

Saskaņā ar Likumpārkāpumu likumu tiesa var arī izmantot citus aizsardzības pasākumus, kas paredzēti, lai aizsargātu cietušo no aizdomās turētā tuvošanās vai uzmāšanās.

Turklāt saskaņā ar Kriminālprocesa kodeksu tiesa un valsts prokurors tā vietā, lai apsūdzēto turētu pirmstiesas apcietinājumā, var noteikt vienu vai vairākus aizsardzības pasākumus, tostarp izdot priekšrakstu, ar kuru aizliedz noziedzīgā nodarījuma izdarītājam ierasties konkrētā vietā vai teritorijā, tuvoties konkrētai personai vai sazināties vai uzturēt saziņu ar konkrētu personu, vai priekšrakstu, ar kuru aizliedz noziedzīgā nodarījuma izdarītājam vajāt cietušo vai citu personu vai viņai uzmākties vai izliet noziedzīgā nodarījuma izdarītāju no cietušā mājām.

Kurš var piedāvāt man aizsardzību?

Cietušais var saņemt informāciju no policijas par visām savām tiesībām, tostarp informāciju par savām tiesībām uz aizsardzību, piedāvātās aizsardzības veidiem un par rīcību, kas policijai jāīsteno, lai aizsargātu cietušo.

Vai kāds izvērtēs manu lietu, lai noskaidrotu, vai esmu pakļauts turpmākam noziedzīgā nodarījuma izdarītāja radīta kaitējuma riskam?

Kad izmeklēšana būs pabeigta un attiecīgie dokumenti būs iesniegti kompetentajām krimināltiesību struktūrām, policija vairs nenovērtēs cietušā vajadzības, izņemot to, ka tā īstēnos jebkurus noteiktos aizsardzības pasākumus. Ja tiks saņemti ziņojumi par jauniem apstākļiem, kuros būs norādīts uz jauniem noziedzīgā nodarījuma izdarītāja draudiem, policija rīkosies, lai aizsargātu cietušo atbilstoši savam novērtējumam un lietas faktiem.

Vai kāds izvērtēs manu lietu, lai noskaidrotu, vai pastāv risks, ka krimināltiesību sistēma var man nodarīt turpmāku kaitējumu (izmeklēšanas un tiesvedības laikā)?

Krimināltiesību sistēma (izmeklēšanas un tiesvedības laikā) darbojas tā, lai tiktu ievērotas cietušā tiesības un statuss kriminālprocesā saskaņā ar Kriminālprocesa kodeksu. Pirms cietušā nopratināšanas kriminālvajāšanas struktūra, kas veic izmeklēšanu, novērtēs cietušā situāciju, sadarbojoties ar struktūrām, organizācijām vai iestādēm, kas sniedz atbalstu un palīdzību noziegumos cietušajiem. Cietušā situācijas novērtēšanā nosaka vajadzību piemērot īpašus aizsardzības pasākumus par labu cietušajam. Ja ir šāda vajadzība, kriminālvajāšanas struktūra noteiks piemērojamus aizsardzības pasākumus (īpaša iztaujāšanas kārtība cietušajam, komunikācijas tehnoloģiju izmantošana, lai novērstu jebkādu vizuālu kontaktu starp cietušo un noziedzīgā nodarījuma izdarītāju, un citi likumā noteiktie pasākumi). Ja noziegumā cietušais ir bērns, jau iepriekš pieņem, ka ir vajadzība piemērot īpašus aizsardzības pasākumus, un nosaka šādus pasākumus. Novērtējot cietušā situāciju, īpaši ņem vērā cietušā personiskās īpašības, nodarījuma veidu un būtību un apstākļus, kādos nodarījums izdarīts. Īpašu uzmanību pievērš cietušajiem, kuriem nodarījuma smaguma dēļ nodarīts būtisks kaitējums, tādus nodarījumus cietušajiem, kas izdarīti cietušā personisko īpašību dēļ, un cietušajiem, kuri ir īpaši neaizsargāti, jo viņiem ir attiecības ar noziedzīgā nodarījuma izdarītāju.

Kāda aizsardzība ir pieejama īpaši neaizsargātiem cietušajiem?

Krimināltiesību sistēma (izmeklēšanas un tiesvedības laikā) darbojas tā, lai tiktu ievērotas cietušā tiesības un statuss kriminālprocesā saskaņā ar Kriminālprocesa kodeksu. Pirms cietušā nopratināšanas kriminālvajāšanas struktūra, kas veic izmeklēšanu, novērtēs cietušā situāciju, sadarbojoties ar struktūrām, organizācijām vai iestādēm, kas sniedz atbalstu un palīdzību noziegumos cietušajiem. Cietušā situācijas novērtēšanā nosaka vajadzību piemērot īpašus aizsardzības pasākumus par labu cietušajam. Ja ir šāda vajadzība, kriminālvajāšanas struktūra noteiks piemērojamus aizsardzības pasākumus (īpaša iztaujāšanas kārtība cietušajam, komunikācijas tehnoloģiju izmantošana, lai novērstu jebkādu vizuālu kontaktu starp cietušo un noziedzīgā nodarījuma izdarītāju, un citi likumā noteiktie pasākumi). Ja noziegumā cietušais ir bērns, jau iepriekš pieņem, ka ir vajadzība piemērot īpašus aizsardzības pasākumus, un nosaka šādus pasākumus. Novērtējot cietušā situāciju, īpaši ņem vērā cietušā personiskās īpašības, nodarījuma veidu un būtību un apstākļus, kādos nodarījums izdarīts. Īpašu uzmanību pievērš cietušajiem, kuriem nodarījuma smaguma dēļ nodarīts būtisks kaitējums, tādus nodarījumus cietušajiem, kas izdarīti cietušā personisko īpašību dēļ, un cietušajiem, kuri ir īpaši neaizsargāti, jo viņiem ir attiecības ar noziedzīgā nodarījuma izdarītāju.

Esmu nepilngadīgs. Vai man ir īpašas tiesības?

Ja noziegumā cietušais ir bērns, viņam papildus cietušo parastajām tiesībām ir arī šādas tiesības:

1. tiesības prasīt, lai viņu pārstāv pilnvarota persona; šādas pārstāvības izmaksas sedz no valsts budžeta;
2. tiesības prasīt, lai viņa personiskai informācijai piemēro konfidencialitātes režīmu;
3. tiesības prasīt, lai tiesas sēde notiek aiz slēgtām durvīm.

Bērns ir jebkura persona, kura ir jaunāka par 18 gadiem.

Liecinieku vai cietušo, kurš ir bērns, nopratina izmeklēšanas tiesnesis pierādījumu izskatīšanas sēdē, un tiesas pavēsti nosūta viņa vecākiem vai aizbildņiem.

Nozieguma rezultātā ir miris mans ģimenes loceklis. Kādas ir manas tiesības?

Saskaņā ar Likumu par noziegumos cietušajiem (finansiālu kompensāciju), ja vardarbīgā noziegumā tieši cietušais mirst, **netieši cietušajam** (tieši cietušā laulātajam, partnerim, vecākam, audžubērnam, audžuvecākam, pamātei, patēvam vai pabērnam, vai personai, ar kuru kopā tieši cietušais dzīvojis viendzimuma attiecībās) ir tiesības saņemt finansiālu kompensāciju, kā noteikts Likumā par noziegumos cietušajiem (finansiālu kompensāciju).

Netieši cietušais, kuru uzturējis mirušais (tieši) cietušais, ir tiesīgs saņemt kompensāciju ne vairāk kā 70 000 HRK apmērā par zaudētajiem likumiskajiem uzturlīdzekļiem un kompensāciju ne vairāk kā 5000 HRK apmērā par parastajiem apbedīšanas izdevumiem, ja netieši cietušais tos ir sedzis.

Ikviena persona, kuras ģimenes loceklis ir zaudējis dzīvību kā noziegumā cietušais, ir tiesīgs kā civilprasītājs piedalīties kriminālprocesā un pieprasīt kompensāciju (kriminālprocesā vai civilprocesā).

Noziegumā cietušais ir mans ģimenes loceklis. Kādas ir manas tiesības?

Par netieši cietušo uzskata tieši cietušā laulāto, partneri, bērnu, vecāku, audžubērnu, audžuvecāku, pamāti, patēvu vai pabērnu, vai personu, ar kuru kopā tieši cietušais dzīvojis viendzimuma attiecībās.

Par netieši cietušo uzskata arī vectēvu, vecmāti vai mazbērnu, ja viens no viņiem ir tieši cietušais, ar nosacījumu, ka visām trim personām ir bijusi kopīga māsaimniecība ilgāku laiku un ka vectēvs un vecmāte ir aizstājuši vecākus.

Neregistrētas partnerattiecības un viendzimuma attiecības interpretē saskaņā ar Horvātijas normatīvajiem aktiem.

Ja noziegumā cietušais ir zaudējis dzīvību, netieši cietušie ir tiesīgi saņemt kompensāciju (par zaudētajiem likumiskajiem uzturlīdzekļiem un parastajiem apbedīšanas izdevumiem).

Vai es varu izmantot mediācijas pakalpojumus? Kādi ir nosacījumi? Vai es būšu drošībā mediācijas laikā ?

Horvātija izmanto *cietušo un noziedzīgo nodarījumu izdarītāju mediācijas modeli* pirms kriminālprocesa attiecībā uz nepilngadīgiem un gados jauniem noziedzīgo nodarījumu izdarītājiem. Šī ir daļa no "nosacītās diskrecijas" sistēmas. Šajā sakarā tā ievēro Mazgadīgo tiesu likuma noteikumus, kas paredz nepilngadīgiem un gados jauniem noziedzīgo nodarījumu izdarītājiem pienākumu iesaistīties mediācijas procesā, lai strīdu izšķirtu ārpus tiesas kārtībā. Proti, ja nepilngadīgs noziedzīgā nodarījuma izdarītājs izpilda šo pienākumu, viņu atbrīvo no stāšanās tiesas priekšā.

Kopš 2013. gada Horvātijā ir bijis kopumā 60 mediatoru, kuri apmācīti viena gada programmā, kas ilgst 170 mācību stundas (ieskaitot lekcijas, uzdevumus, lomu spēles un praktisko mentorēšanu, kā arī uzraudzību). Viņi ir vienīgie speciālisti Horvātijā, kuri ir pilnvaroti pārvaldīt atjaunojošo justīciju krimināllietās un ir saņēmuši apliecības no Horvātijas Sociālās politikas un jauniešu lietu ministrijas, Asociācijas strīdu izšķiršanai ārpus tiesas kārtībā un *UNICEF*.

Tādējādi katras Horvātijas županijas galvaspilsētā ir savs dienests strīdu izšķiršanai ārpus tiesas kārtībā.

Kur ir pieejami tiesību akti, kuros noteiktas manas tiesības?

[Kriminālprocesa kodekss](#)


[Likums par noziegumos cietušajiem \(finansiālu kompensāciju\)](#)

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešanas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Lapa atjaunināta: 08/10/2018

2 - Paziņošana par noziegumu un manas tiesības izmeklēšanas vai tiesas procesa laikā



Lūdzu, ņemiet vērā, ka šai lapai nesen tika atjaunināta oriģinālvalodas  versija. Mūsu tulkotāji pašlaik gatavo versiju valodā, kuru esat izvēlējis.

Kā var ziņot par noziegumu?

Par noziegumiem var ziņot, kompetentajā valsts prokuratūrā rakstiski, mutiski vai citā veidā iesniedzot kriminālsūdzību.

Personas, kuras mutiski iesniedz kriminālsūdzību, tiek brīdinātas par sekām, kas var rasties, iesniedzot nepatiesas sūdzības. Mutiskas sūdzības tiek reģistrētas. Sūdzības, kas iesniegtas telefoniski vai ar citu telekomunikāciju līdzekļu palīdzību, pēc iespējas reģistrē, un tiek sagatavots oficiāls paziņojums.

Iesniedzot sūdzību, cietušajiem izsniedz rakstisku apliecinājumu par sūdzības saņemšanu, kurā iekļauta pamatinformācija par noziegumu. Cietušie, kuri nerunā valodā, ko izmanto kompetentā struktūra, vai nesaprot to, var ziņot par noziegumu savā dzimtajā valodā; viņiem nodrošina tulku vai citu personu, kura runā gan oficiālajā valodā, gan cietušā valodā un saprot tās. Cietušie, kuri nerunā valodā, ko izmanto kompetentā struktūra, vai nesaprot to, var pieprasīt, lai apliecinājumu pārtulko viņu valodā par struktūras līdzekļiem.

Visas kriminālsūdzības, ko saņem tiesas, policija vai valsts prokuratūras ārpus to jurisdikcijas, nekavējoties pārsūta kompetentajai valsts prokuratūrai.

Valsts prokurors kriminālsūdzību pienācīgi ievada kriminālsūdzību reģistrā tās saņemšanas laikā, izņemot likumā paredzētajos atbrīvojuma gadījumos.

Ja valsts prokurors ir tikai dzirdējis ziņas par noziegumu vai saņēmis ziņojumu no cietušā, viņš sagatavo oficiālu paziņojumu, reģistrē to dažādu nodarījumu lietu reģistrā un rīkojas, kā paredzēts likumā.

Ja kriminālsūdzībā nav ietverta nekāda sīkāka informācija par noziegumu, t. i., ja valsts prokurors nevar noteikt paziņoto nodarījumu, viņš to reģistrē dažādu nodarījumu lietu reģistrā un aicina personu, kura iesniedz sūdzību, sniegt papildu informāciju 15 dienu laikā.

Ja persona, kas iesniedz sūdzību, ignorē papildu informācijas pieprasījumu, valsts prokurors sagatavo par to oficiālu paziņojumu. Tiklīdz papildu informācijas iesniegšanas termiņš ir beidzies, valsts prokuroram par to jāziņo vecākam valsts prokuroram astoņu dienu laikā. Vecākais valsts prokurors var dot rīkojumu attiecīgo kriminālsūdzību ievadīt kriminālsūdzību reģistrā.

Kā es varu uzzināt, kas notiek lietā?

Divus mēnešus pēc kriminālsūdzības iesniegšanas vai ziņošanas par noziegumu, cietušais vai cietusī puse var nosūtīt valsts prokuroram pieprasījumu sniegt informāciju par pasākumiem, kas veikti, reaģējot uz sūdzību/ziņojumu. Valsts prokuroram jāatbild saprātīgā termiņā, bet ne vēlāk kā 30 dienas pēc rakstiskā pieprasījuma saņemšanas, izņemot gadījumus, kad šāda atbilde varētu kaitēt lietas izskatīšanai. Ja valsts prokurors nolemj nesniegt minēto informāciju, viņam par to ir jāinformē cietušais / cietusī puse.

Cietušajam, kurš piedalās kriminālprocesā kā cietusī puse, ir tiesības būt informētam par lietas izskatīšanas rezultātiem.

Vai man ir tiesības uz juridisko palīdzību (izmeklēšanas vai tiesvedības laikā)? Ar kādiem nosacījumiem?

Papildus iepriekš minētajām tiesībām dzimumnoziegumos un cilvēku tirdzniecībā cietušajiem ir tiesības uz juriskonsulta bezmaksas konsultāciju, kā arī viņiem pirms iztaujāšanas var tikt norīkots pārstāvis. Juriskonsulta/pārstāvja pakalpojumu izmaksas sedz valsts.

Cietušiem bērniem ir visas iepriekš minētās tiesības, kā arī tiesības uz pilnvarotu pārstāvi, kura pakalpojumu izmaksas sedz valsts.

Noziegumā cietušajiem ir tiesības uz primāro un sekundāro juridisko palīdzību. Lietas izskatīšanas gaitā šāda palīdzība bez maksas tiek sniegta vardarbīgos noziegumos cietušajiem, lai viņi varētu saņemt kompensāciju par kaitējumu/ievainojumu, ko viņi guvuši kā noziegumā cietušie.

Noteikums par primāro un sekundāro juridisko palīdzību ir paredzēts Bezmaksas juridiskās palīdzības likumā.

Primārā juridiskā palīdzība ietver vispārēju juridisko informāciju, juridiskas konsultācijas, iesniegumus valsts iestādēm, Eiropas Cilvēktiesību tiesai un starptautiskām organizācijām saskaņā ar starptautiskiem līgumiem un iekšējo reglamentu, pārstāvību lietu izskatīšanā valsts struktūrās un juridisku palīdzību strīdu alternatīvā izšķiršanā.

Primāro juridisko palīdzību var sniegt katrā juridiskajā jautājumā, ja:

- pieteikuma iesniedzējam nav zināšanu vai spēju aizstāvēt savas tiesības;
- pieteikuma iesniedzējs nav saņēmis juridisko palīdzību saskaņā ar atsevišķiem noteikumiem;
- iesniegtais pieteikums nav acīmredzami nepamatots;
- pieteikuma iesniedzēja ekonomiskā situācija ir tāda, ka maksājums par juridisko palīdzību varētu apdraudēt viņa vai viņa māsaimniecības locekļu iztikas līdzekļus.

Pieteikumu iesniedzējiem, kas vēlas saņemt primāro juridisko palīdzību, ir tieši jāsažinās ar primārās juridiskās palīdzības sniedzēju.

Sekundārā juridiskā palīdzība ietver juridiskas konsultācijas, iesniegumus saistībā ar darba ņēmēju tiesību aizsardzības procedūru attiecībā uz darba devēju, iesniegumus saistībā ar tiesvedību, pārstāvību tiesvedībā, juridisko palīdzību izlīguma panākšanā strīdos un atbrīvojumu no juridisko izmaksu un tiesas nodevu maksāšanas.

Sekundāro juridisko palīdzību var sniegt, ja:

1. lietas izskatīšana ir sarežģīta;
2. pieteikuma iesniedzējs nespēj pats sevi pārstāvēt;
3. pieteikuma iesniedzēja ekonomiskā situācija ir tāda, ka maksājums par juridisko palīdzību varētu apdraudēt viņa vai viņa māsaimniecības locekļu iztikas līdzekļus;

4. tiesas process nav pārmērīgs;
5. pieteikuma iesniedzēja pieteikums nav noraidīts pēdējo sešu mēnešu laikā par nepareizas informācijas tīšu sniegšanu; un
6. pieteikuma iesniedzējs nav saņēmis juridisko palīdzību saskaņā ar atsevišķiem noteikumiem.

Sekundārā juridiskā palīdzība tiek apstiprināta bez pieteikuma iesniedzēja ekonomiskās situācijas iepriekšēja novērtējuma, ja pieteikuma iesniedzējs ir:

1. bērns, kas piedalās tiesvedībā par uzturlīdzekļu piedziņu;
2. vardarbīgā noziegumā cietušais, kurš vēlas saņemt kompensāciju par kaitējumu/ievainojumu, ko viņš guvis noziedzīgā nodarījuma dēļ;
3. uzturlīdzekļu maksājumu saņēmējs saskaņā ar atsevišķiem noteikumiem par sociālā nodrošinājuma tiesībām; vai
4. dzīves dārdzības kompensācijas pabalsta saņēmējs saskaņā ar Likumu par Horvātijas neatkarības kara veterānu un viņu ģimenes locekļu tiesībām un Likumu par militāro un civilo kara veterānu aizsardzību.

Pieteikumu iesniedzējiem, kas vēlas saņemt sekundāro juridisko palīdzību, jāiesniedz pieteikums kompetentajai iestādei, izmantojot speciālu veidlapu.

Vai es varu pieprasīt izdevumu atlīdzināšanu (par dalību izmeklēšanā/tiesvedībā)? Ar kādiem nosacījumiem?

Apsūdzētajiem, kuri atzīti par vainīgiem, tiesa piespriež segt tiesāšanās izdevumus, izņemot gadījumus, kad viņi ir tiesīgi saņemt pilnu vai daļēju atbrīvojumu.

Ja kriminālprocess tiek apturēts vai tiesa attaisno apsūdzēto vai atsauc apsūdzības, tiesas lēmumam/nolēmumam jānodrošina, ka kriminālprocesa izmaksas saskaņā ar attiecīgā likuma 145. panta 2. punkta 1.–5. apakšpunktu, obligātās izmaksas, kas radušās apsūdzētajam, obligātās izmaksas, kas radušās aizstāvības advokātam, un kompensācija par aizstāvības advokāta pakalpojumiem ir jāsedz valstij, ja vien likumā nav noteikts citādi.

Vai man ir pārsūdzības tiesības, ja mana lieta tiek izbeigta, nenonākot tiesā?

Cietušie, kuru kriminālsūdzības ir noraidītas, var panākt kriminālvajāšanu paši.

Ja valsts prokurors konstatē, ka nav pamata veikt kriminālvajāšanu par nodarījumu, par kuru ceļ apsūdzību *ex officio* vai par kuru ziņoja persona, viņam par to jāinformē cietušais astoņu dienu laikā un jānorāda cietušajam, ka viņš var panākt kriminālvajāšanu pats. Tas pats jā dara tiesai, kas ir apturējusi lietas izskatīšanu, jo valsts prokurors pārtrauca kriminālvajāšanu citās lietās.

Vai es varu iesaistīties tiesvedībā?

Atbilstīgi minētajam likumam cietušajai pusei kriminālprocesā ir tiesības:

- izmantot savu dzimto valodu, tostarp zīmju valodu, un pieprasīt tulku, ja viņš nerunā horvātu valodā vai nesaprot to, vai zīmju valodas tulku, ja cietusī persona ir nedzirdīga vai vienlaikus nedzirdīga un neredzīga;
- iesniegt saistītu prasību par zaudējumu atlīdzināšanu un ierosinājumus par pagaidu noregulējumu;
- būt juridiski pārstāvētai;
- izklāstīt faktus un rosināt sniegt pierādījumus;
- apmeklēt pierādījumu izskatīšanu;
- apmeklēt lietas izskatīšanu, piedalīties pierādījumu nodrošināšanas procedūrā un teikt noslēguma runu;
- pieprasīt piekļuvi lietas materiāliem saskaņā ar minētā likuma 184. panta 2. punktu;
- pieprasīt, lai valsts prokurors informētu par pasākumiem, kas veikti, pamatojoties uz viņa kriminālsūdzību, un iesniegt sūdzību vecākam valsts prokuroram;
- iesniegt apelācijas sūdzību;
- censties atjaunot iepriekšējo situāciju;
- saņemt paziņojumu par kriminālprocesa rezultātiem.

Kāds ir mans oficiālais statuss tiesvedības sistēmā? Piemēram, vai es esmu vai varu izvēlēties būt cietušais, liecinieks, cietusī puse vai privāts prasītājs?

Noziegumā cietušie ir fiziskas personas, kuras ir cietušas no fiziska vai psiholoģiska kaitējuma, īpašuma bojājuma vai nopietna savu pamattiesību un pamatbrīvību pārkāpuma kā no tiešām nozieguma sekām. Par noziegumā cietušo uzskata arī tās personas laulāto, partneri, dzīves partneri, neoficiālo dzīves partneri, pēcnācēju(s) vai, ja tāda(-u) nav, priekštecī(-čus) vai brāli(-ļus) vai māsu (-as), kuras nāve ir tieši saistīta ar noziegumu, un jebkuru personu, kuru likumīgi uzturēja mirušais.

Cietusī puse ir noziegumā cietušais vai juridiska persona, kas ir cietusi nozieguma rezultātā un piedalās kriminālprocesā cietušās puses statusā.

Procesa puses vai dalībnieka statuss ir atkarīgs nevis no minētās personas vēlmes, bet no šīs personas funkcijas konkrētajā krimināllietā. Ikvienam var būt kāds no iepriekš minētajiem statusiem atkarībā no noteikumos paredzētajiem apstākļiem; izvēle, kas viņiem ir, attiecas uz tiesībām, kuras viņi vēlas izmantot kā cietusī puse vai noziegumā cietušais.

Kādas ir manas tiesības un pienākumi šādā statusā?

Noziegumā cietušajam ir tiesības:

- piekļūt atbalsta pakalpojumiem, kas paredzēti noziegumā cietušajiem;
- saskaņā ar likumu saņemt efektīvu psiholoģisko un citu profesionālo palīdzību un atbalstu no struktūrām, organizācijām un institūcijām, kas atbalsta noziegumos cietušos;
- būt aizsargātam no iebiedēšanas un represijām;
- būt aizsargātam no cieņas aizskaršanas, sniedzot pierādījumus kā cietušajam;
- būt uzklaušītam bez liekas kavēšanās pēc kriminālsūdzības iesniegšanas un pēc tam tikt iztaujātam ne vairāk kā nepieciešams kriminālprocesa vajadzībām;
- ierasties kopā ar uzticības personu neatkarīgi no pasākumiem, kuros viņš piedalās;
- paciest minimālas medicīniskās procedūras un tikai tad, ja tās ir ārkārtīgi svarīgas kriminālprocesa vajadzībām;
- ierosināt veikt kriminālvajāšanu vai iesniegt individuālu prasību atbilstīgi Kriminālkodeksam, piedalīties kriminālprocesā kā cietušai pusei, saņemt informāciju par kriminālsūdzības noraidīšanu (likuma 206. panta 3. punkts) un par valsts prokurora lēmumu neveikt nekādus pasākumus, un panākt kriminālvajāšanu individuāli bez valsts prokurora iesaistīšanas;
- saņemt no valsts prokurora informāciju par pasākumiem, kas veikti, pamatojoties uz viņa sūdzību (likuma 206.a pants), un iesniegt sūdzību vecākam valsts prokuroram (likuma 206.b pants);
- pieprasīt un saņemt informāciju bez liekas kavēšanās par noziedzīgā nodarījuma izdarītāja atbrīvošanu no apcietinājuma vai pirmstiesas apcietinājuma, noziedzīgā nodarījuma izdarītāja izbēgšanu vai atbrīvošanos no ieslodzījuma vietas un par pasākumiem, kas veikti, lai nodrošinātu cietušā aizsardzību;
- pieprasīt un saņemt informāciju par jebkuru galīgo lēmumu izbeigt kriminālprocesu;
- izmantot citas likumā paredzētās tiesības.

Cietušajam, kurš piedalās kriminālprocesā kā cietusī puse, ir tiesības:

- izmantot savu dzimto valodu, tostarp zīmju valodu, un pieprasīt tulku, ja viņš nerunā horvātu valodā vai nesaprot to, vai zīmju valodas tulku, ja cietusī persona ir nedzirdīga vai vienlaikus nedzirdīga un neredzīga;
- iesniegt saistītu prasību par zaudējumu atlīdzināšanu un ierosinājumus par pagaidu noregulējumu;
- būt juridiski pārstāvētam;
- izklāstīt faktus un rosināt sniegt pierādījumus;
- apmeklēt pierādījumu izskatīšanu;
- apmeklēt lietas izskatīšanu, piedalīties pierādījumu nodrošināšanas procedūrā un teikt noslēguma runu;
- pieprasīt piekļuvi lietas materiāliem saskaņā ar kodeksu;
- pieprasīt, lai valsts prokurors informētu par pasākumiem, kas veikti, pamatojoties uz viņa kriminālsūdzību, un iesniegt sūdzību vecākam valsts prokuroram;
- iesniegt apelācijas sūdzību;
- censties atjaunot iepriekšējo situāciju;
- saņemt paziņojumu par kriminālprocesa rezultātiem.

Papildus iepriekš minētajām tiesībām dzimumnoziedzumos un cilvēku tirdzniecībā cietušajiem ir papildu tiesības, kas uzskaitītas 12. punktā.

Ja noziegumā cietušais ir bērns, viņam ir papildu tiesības, kas uzskaitītas 13. punktā papildus iepriekš minētajām cietušo tiesībām.

Izmeklēšanas posmā noziegumā cietušie, kas ir privāti prasītāji, vai cietušās puses var pievērst uzmanību visiem faktiem un sniegt pierādījumus, kas ir būtiski nozieguma noskaidrošanai, noziedzīgā nodarījuma izdarītāja(-u) noteikšanai un prasījumu pamatošanai attiecībā uz saistīto prasību par zaudējumu atlīdzināšanu.

Gan pirms kriminālprocesa, gan visos kriminālprocesa posmos valsts prokuratūrai un tiesai jāņem vērā iespēja, ka apsūdzētais var atļūdzināt cietušajai pusei visus nodarījuma radītos zaudējumus. Valsts prokuratūrai un tiesai arī jāinformē cietusī puse par konkrētām likumā paredzētām tiesībām (piem., par cietušās puses tiesībām izmantot dzimto valodu, tiesībām iesniegt saistītu prasību par zaudējumu atlīdzināšanu u. c.).

Personas, kurām varētu būt informācija par noziedzīgo nodarījumu, noziedzīgā nodarījuma izdarītāju vai citiem attiecīgiem apstākļiem, var izsaukt uz tiesu kā **lieciniekus**.

Par liecinieku var aicināt: cietušo pusi, cietušo pusi kā apsūdzētāju un privāto prasītāju.

Privātam prasītājam ir tādas pašas tiesības kā valsts prokuroram, izņemot tās tiesības, kas ir tikai valsts iestādei.

Vai var sniegt paskaidrojumus tiesvedības laikā vai iesniegt pierādījumus? Ar kādiem nosacījumiem?

Cietušajai pusei kriminālprocesā ir tiesības, kas uzskaitītas 25. punktā.

Kādu informāciju es saņemšu tiesvedības laikā?

Izmeklēšanas posmā noziegumā cietušie, kas ir privāti prasītāji, vai cietušās puses var pievērst uzmanību visiem faktiem un sniegt pierādījumus, kas ir būtiski nozieguma noskaidrošanai, noziedzīgā nodarījuma izdarītāja(-u) noteikšanai un prasījumu pamatošanai attiecībā uz saistīto prasību par zaudējumu atlīdzināšanu.

Cietušajam, kurš piedalās kriminālprocesā kā cietusī puse, ir tiesības:

- pieprasīt, lai valsts prokurors informētu par pasākumiem, kas veikti, pamatojoties uz viņa ziņojumu, un iesniegt sūdzību vecākam valsts prokuroram;
- būt informētam par to, ka kriminālsūdzība ir noraidīta vai ka valsts prokurors ir nolēmis neveikt nekādus pasākumus;
- saņemt paziņojumu par kriminālprocesa rezultātiem.

Vai es varēšu piekļūt tiesas materiāliem?


Cietušais, kurš piedalās kriminālprocesā kā cietusī puse, drīkst piekļūt lietas materiāliem.

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešanas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Lapa atjaunināta: 08/10/2018

3 - Manas tiesības pēc tiesas procesa



Lūdzu, ņemiet vērā, ka šai lapai nesen tika atjaunināta oriģinālvalodas  versija. Mūsu tulkotāji pašlaik gatavo versiju valodā, kuru esat izvēlējies.

Vai es varu pārsūdzēt nolēmumu?

Cietušie, kuri piedalās kriminālprocesā kā cietušās puses, var pārsūdzēt nolēmumu.

Pilnvarotas personas var pārsūdzēt pirmās instances nolēmumu 15 dienu laikā no dienas, kad tām izsniegta nolēmuma kopija.

Pārsūdzību var iesniegt jebkurš tiesvedības dalībnieks, aizstāvības advokāts vai cietusī puse.

Cietusī puse var pārsūdzēt nolēmumu, pamatojoties uz tiesas lēmumu par kriminālprocesa izmaksām vai prasību par zaudējumu atlīdzināšanu. Tomēr, ja valsts prokurors ir pārņēmis kriminālvajāšanu no cietušās puses, kura rīkojas kā privātās apsūdzības uzturētājs, šāda puse var iesniegt pārsūdzību uz jebkāda pamata, ar kādu var apstrīdēt nolēmumu.

Kādas ir manas tiesības pēc soda piespriešanas?

Cietušie, kuri piedalās kriminālprocesā kā cietušās puses, var iesniegt pārsūdzību un prasīt iepriekšējā stāvokļa atjaunošanu.

Vai man ir tiesības uz atbalstu vai aizsardzību pēc tiesvedības? Cik ilgi?

Cietušie un liecinieki var vērsties specializētos županiņu tiesu departamentos, lai saņemtu informāciju un atbalstu jebkurā kriminālprocesa (vai likumpārkāpuma procesa) brīdī, bet pirms nolēmuma pasludināšanas.

Ja cietušie vai liecinieki vērsas minētajos cietušo un liecinieku atbalsta departamentos **pēc nolēmuma pasludināšanas**, departamenti sniedz viņiem informāciju, kas ir to kompetencē, un iesaka viņiem vērsties citās organizācijās un dienestos, kuru specializācija ir cietušo vai liecinieku vajadzības.

Tieslietu ministrijas Neatkarīgais cietušo un liecinieku atbalsta dienests sniedz cietušajiem, cietušajām pusēm vai viņu ģimenes locekļiem informāciju par noziedzīgā nodarījuma izdarītāja atbrīvošanu no ieslodzījuma vietas (automātisku vai nosacītu atbrīvošanu). Šādu informāciju sniedz visām personām, kuras cietušās smagos nodarījumos, piemēram, noziegumos, kas vērsti pret dzīvību, dzimumnoziegumos, vardarbīgos noziegumos vai kara noziegumos, un cietušajām pusēm šādu informāciju sniedz pēc noziedzīgu nodarījumu izdarīšanas.

Izņēmuma gadījumos, kad Neatkarīgais dienests konstatē, ka personai, kura ilgstoši cietusi no vardarbības ģimenē vai no vardarbības, kas vērstas pret sievietēm, ir vajadzīgs koordinēts papildu atbalsts, tas informē koordinatoru no attiecīgās županiņas dienesta vardarbības ģimenē un pret sievietēm vērstas vardarbības novēršanai un apkarošanai par cietušā iztaujāšanu un par problēmām, ar kurām saskaras cietušais, un prasa, lai županiņas dienests veic attiecīgus pasākumus. Attiecīgā gadījumā šādu informāciju arī pārsūta kompetentajai policijas iestādei un kompetentajam sociālās drošības centram, ja cietušajam (bērnam /personai) nav tiesībspējas un rīcībspējas, vai kompetentajam probācijas dienestam, ja noziedzīgā nodarījuma izdarītājs ir nosacīti atbrīvots un viņam ir regulāri jāatskaitās probācijas dienestam.

Izņēmuma gadījumos, kad Neatkarīgais dienests, pamatojoties uz informāciju, kas iegūta no cietušā (noziegumā, kas nav neviens no iepriekš minētajiem), secina, ka cietušajam ir vajadzīgs steidzams papildu atbalsts un aizsardzība, tas var prasīt, lai kompetentā policijas iestāde attiecīgi rīkojas ar cietušā piekrišanu.

Atbalstu cietušajiem sniedz arī **pilsoniskās sabiedrības organizācijas** tūlīt pēc nodarījuma izdarīšanas, kriminālprocesa laikā un pēc tiesvedības, t. i., kad ir pasludināts galīgais spriedums. Atbalsts un palīdzība, ko sniedz pilsoniskās sabiedrības organizācijas, ir atkarīgs no to kompetences.

Kāda informācija man tiks sniegta, ja noziedzīgā nodarījuma izdarītājam tiks piespriests sods?

Prasītājam, atbildētājam un viņa aizstāvības advokātam, cietušajai pusei (ja tai ir pārsūdzības tiesības), pusei, kuras īpašums ir konfiscēts saskaņā ar nolēmumu, un tiesību subjektam, no kura ir jākonfiscē nelikumīgi iegūtie līdzekļi, izsniedz rakstisku nolēmumu ar norādījumiem par tiesiskās aizsardzības līdzekļiem.

Cietušajai pusei, kurai nav pārsūdzības tiesību, nolēmumu izsniedz, kā paredzēts likumā, kopā ar piezīmi par tās tiesībām prasīt iepriekšējā stāvokļa atjaunošanu. Galīgo nolēmumu cietušajai pusei izsniedz pēc pieprasījuma.

Vai mani informēs gadījumā, ja noziedzīgā nodarījuma izdarītājs tiks atbrīvots (ieskaitot pirmstermiņa vai nosacītu atbrīvošanu) vai izbēgs no ieslodzījuma vietas?

Saskaņā ar Civilprocesa likumu cietušajam ir tiesības nekavējoties saņemt no policijas informāciju par noziedzīgā nodarījuma izdarītāja aizturēšanas vai apcietinājuma izbeigšanu, izņemot, ja šādas informācijas izpaušana varētu pakļaut riskam noziedzīgā nodarījuma izdarītāju. Cietušo arī informē par pasākumiem, kas veikti, lai viņu aizsargātu, ja šādus pasākumus ir uzdots īstenot.

Brīvības atņemšanas iestādes / ieslodzījuma vietas neinformē Neatkarīgo cietušo un liecinieku atbalsta dienestu par izbēgušiem ieslodzītajiem, bet nosūta paziņojumu par noziedzīgā nodarījuma izdarītāja izbēgšanu tikai policijai, tomēr attiecīgo likumu drīz paredzēts grozīt.

Cietušajiem ir tiesības pēc pieprasījuma saņemt informāciju par noziedzīgā nodarījuma izdarītāja atbrīvošanu pēc aizturēšanas vai par viņa izbēgšanu vai atbrīvošanu no ieslodzījuma vietas, kā arī par pasākumiem, kas veikti cietušā drošības interesēs.

Smagos noziegumos, t. i., pret dzīvību vērstos noziegumos, dzimumnoziegumos, vardarbīgos noziegumos un kara noziegumos, cietušos informē par noziedzīga nodarījuma izdarītāja automatisku vai nosacītu atbrīvošanu.

Vai es tikšu iesaistīts lēmumu pieņemšanā par atbrīvošanu vai nosacītu atbrīvošanu? Piemēram, vai es varu sniegt paziņojumu vai iesniegt pārsūdzību?

Ikvienu paziņojumu, ko sniedz vardarbīgā noziegumā cietušais, un citu būtisku informāciju, kas attiecas uz cietušo, ņem vērā, kad pieņem lēmumu par iespēju atļaut noziedzīgā nodarījuma izdarītājam pavadīt nedēļas nogales ārpus brīvības atņemšanas iestādes vai ieslodzījuma vietas. Cietušā paziņojums ir daļa no nosacītās atbrīvošanas lietas. Tomēr pašlaik spēkā esošie normatīvie akti neparedz cietušajam iespēju iesaistīties lēmuma pieņemšanā par nosacītu atbrīvošanu un/vai apstrīdēt šādu lēmumu.

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešus kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Lapa atjaunināta: 08/10/2018

4 - Kompensācija

Kāds ir process zaudējumu atlīdzības pieprasīšanai no noziedzīgā nodarījuma izdarītāja (piem., lietas izskatīšana tiesā, civilprasība, saistīta procedūra)?

Saskaņā ar īpašiem noteikumiem noziegumos (par kuriem soda ar brīvības atņemšanu uz pieciem vai vairāk gadiem) cietušajiem, kuri guvuši nopietnas psiholoģiskas un fiziskas traumas vai kurus konkrētais noziegums ir būtiski ietekmējis, ir tiesības saņemt konsultanta pakalpojumus pirms liecību sniegšanas kriminālprocesā vai iesniegt prasību par zaudējumu atlīdzināšanu; maksu par konsultanta pakalpojumiem sedz valsts.

Prasības par zaudējumu atlīdzināšanu kriminālprocesā var iesniegt personas, kuras ir pilnvarotas celt šādas prasības civilprocesā.

Noziegumā cietušajiem, kuri iesniedz prasību par zaudējumu atlīdzināšanu, jānorāda, vai viņi ir saņēmuši kompensāciju vai iesnieguši prasību par zaudējumu atlīdzināšanu.

Tiesa uzdeva noziedzīgā nodarījuma izdarītājam atlīdzināt man zaudējumus / izmaksāt kompensāciju. Kā es varu panākt to, lai noziedzīgā nodarījuma izdarītājs veic maksājumu?

Tiklīdz lēmums attiecībā uz prasību par zaudējumu atlīdzināšanu kļūst galīgs un izpildāms, cietusī puse var lūgt tiesai, kas izdeva lēmumu tiesvedībā pirmajā instancē, izsniegt tai apstiprinātu minētā lēmuma kopiju ar norādi, ka šis lēmums ir izpildāms.

Ja lēmumā nav noteikts īstenošanas termiņš, lēmumā paredzētais pienākums jāizpilda 15 dienu laikā, sākot no dienas, kad lēmums kļūst galīgs. Pēc minētā termiņa šā pienākuma izpilde tiek īstenota piespiedu kārtā.

Ja noziedzīga nodarījuma izdarītājs nemaksā, vai valsts var samaksāt man avansu? Ar kādiem nosacījumiem?

Saskaņā ar īpašu likumu tīšā noziegumā cietušais var saņemt kompensāciju no valsts budžeta. Ja cietušā prasība par zaudējumu atlīdzināšanu ir apmierināta, kompensācijas summa ir atkarīga no piešķirtās summas; tiesa, kas pieņem lēmumu attiecībā uz prasību par zaudējumu atlīdzināšanu, rīkosies tāpat, ja cietušais ir jau saņēmis kompensāciju no valsts budžeta.

Vai man ir tiesības uz kompensāciju no valsts?

Cietušie no tīšiem, vardarbīgiem noziegumiem, kas izdarīti Horvātijā pēc 2013. gada 1. jūlija, ir tiesīgi saņemt kompensāciju, ja:

- viņi ir Horvātijas vai citas ES dalībvalsts pilsoņi vai iedzīvotāji;
- nozieguma dēļ viņi ir guvuši smagus miesas bojājumus vai viņu veselības stāvoklis ir būtiski pasliktinājies;
- informācija par noziegumu ir paziņota vai iesniegta policijai vai prokuratūrai sešu mēnešu laikā no nozieguma izdarīšanas dienas neatkarīgi no tā, vai ir zināms noziedzīgā nodarījuma izdarītājs;

- viņi ir iesnieguši pieprasījumu uz oficiālas veidlapas kopā ar vajadzīgajiem dokumentiem (veidlapu var saņemt jebkurā policijas iecirknī, valsts prokuratūrā, municipālajā tiesā vai apgabaltiesā; tā ir pieejama arī internetā, Tieslietu ministrijas, Iekšlietu ministrijas, prokuratūras, municipālo tiesu un apgabaltiesu tīmekļa vietnē).

Cietušajam ir tiesības saņemt kompensāciju:

- par medicīniskās aprūpes izmaksām saskaņā ar valsts maksimāli noteiktajām summām; šo kompensāciju piešķir tikai tad, ja cietušais nevar saņemt kompensāciju saskaņā ar veselības apdrošināšanas segumu;
- līdz 35 000 HRK par negūtajiem ienākumiem.

Vai man ir tiesības uz kompensāciju, ja noziedzīgā nodarījuma izdarītājs netiek notiesāts?

Cietušajam var piešķirt kompensāciju pat tad, ja vainīgais nav zināms vai kriminālprocess nav uzsākts.

Vai man ir tiesības uz ārkārtas maksājumu, kamēr es gaidu lēmumu par savu kompensācijas prasību?


Horvātijas tiesību aktos ārkārtas maksājumi nav paredzēti.

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešanas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datus, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Lapa atjaunināta: 08/10/2018

5 - Manas tiesības uz atbalstu un palīdzību



Lūdzu, ņemiet vērā, ka šai lapai nesēn tika atjaunināta oriģinālvalodas  versija. Mūsu tulkotāji pašlaik gatavo versiju valodā, kuru esat izvēlējušies.

Esmu noziegumā cietušais. Ar ko man jāsaazinās, lai saņemtu atbalstu un palīdzību?

Palīdzības dienests cietušo atbalstam


Valsts palīdzības dienests noziegumos un kriminālpārkāpumos cietušajiem (116-006) nodrošina emocionālu atbalstu, informāciju par cietušā tiesībām un norādījumus par to, kuras struktūras un organizācijas var sniegt papildinformāciju, palīdzību un atbalstu.

Šis palīdzības dienests ir bezmaksas tālruna informācijas dienests,

kas pieejams horvātu un angļu valodā darbdienās no plkst. 8.00 līdz 20.00.

Valsts palīdzības dienests noziegumos un kriminālpārkāpumos cietušajiem (116-006) ir vispārēja atbalsta dienests.

Plašāka informācija pieejama vietnē:  <http://pzs.hr/>.

Citas specializētas pilsoniskās sabiedrības organizācijas arī sniedz atbalstu un palīdzību pa tālruni konkrētos noziegumos cietušajiem un bērniem. Plašāka informācija un šo organizāciju saraksts atbilstīgi apgabaliem atrodami  [Horvātijas Tieslietu ministrijas](#) tīmekļa vietnē.

Saraksts ar organizācijām, kas sniedz valsts mēroga psihosociālo un juridisko palīdzību:

116 006	Valsts palīdzības dienests noziegumos un kriminālpārkāpumos cietušajiem	Darbdienās 8.00–20.00
116 000	Valsts uzticības tālrunis pazudušu bērnu meklēšanai Pazudušu un ļaunprātīgi izmantotu bērnu centrs	24/7
116 111	Bērnu palīdzības tālrunis <i>Hrabri telefon</i>	Darbdienās 9.00–20.00
0800 0800	Vecāku palīdzības tālrunis <i>Hrabri telefon</i>	Darbdienās 9.00–20.00
0800 77 99	Cilvēku tirdzniecības ārkārtas palīdzības izsaukuma numurs	Katru dienu 10.00–18.00

0800 55 44	Konsultāciju centrs no vardarbības cietušām sievietēm Zagrebas sieviešu patversme	Darbdienās 11.00–17.00
0800 655 222	Ārkārtas palīdzības izsaukuma numurs no vardarbības cietušām sievietēm un bērniem Sieviešu palīdzības tālrunis <i>Ženska pomoć sada</i>	24/7
0800 200 144	Bezmaksas juridiskā palīdzība no vardarbības ģimenē cietušajiem <i>B.a. B.e.</i>	Darbdienās 9.00–15.00
01 6119 444	No seksuālās vardarbības cietušo atbalsta centrs Seksuālo tiesību centrs <i>Ženska soba</i>	Darbdienās 10.00–17.00
01 48 28 888	Psiholoģiskā palīdzība Psiholoģiskās palīdzības centrs <i>TESA</i>	Darbdienās 10.00–22.00
01 48 33 888	“Zilais tālrunis”	Darbdienās 9.00–21.00
01 4811 320	Bezmaksas juridiskā palīdzība Tiesīzbzinātņu universitātes Juridiskā klīnika	Darbdienās 10.00–12.00, trešdienās un ceturtdienās 17.00–19.00

Vai atbalsts cietušajiem ir bez maksas?

Jā.

Kāda veida atbalstu var saņemt no valsts dienestiem vai iestādēm?

Cietušo un liecinieku atbalsta departamenti nodrošina:

1. emocionālu atbalstu;
2. informāciju par tiesībām;
3. tehnisku un praktisku informāciju cietušajiem, lieciniekiem un viņu ģimenes locekļiem;
4. vēršanos pie specializētām pilsoniskās sabiedrības institūcijām un organizācijām atkarībā no cietušā/liecinieka vajadzībām.

Apgabaltiesu cietušo un liecinieku atbalsta departamenti nodrošina:

CIETUŠO UN LIECINIEKU ATBALSTA DEPARTAMENTI		
Osijekas apgabaltiesa	Adrese:	<i>Europska avenija 7, 31 000 Osijek, Croatia</i>
	Tālr.:	031 228 500
	E-pasts:	podrska-svjedocima@zsos.pravosudje.hr
Rijekas apgabaltiesa	Adrese:	<i>Žrtava fašizma 7, 51000 Rijeka, Croatia</i>
	Tālr.:	051 355 645
	E-pasts:	podrska-svjedocima-ri@pravosudje.hr
Sisakas apgabaltiesa	Adrese:	<i>Trg Ljudevita Posavskog 5, 44000 Sisak, Croatia</i>
	Tālr.:	044 524 419
	E-pasts:	podrska-svjedocima-sk@zssk.pravosudje.hr
Splitas apgabaltiesa	Adrese:	<i>Gundulićeva 29a, 21000 Split, Croatia</i>
	Tālr.:	021 387 543

	E-pasts:	podrska-svjedocima-st@pravosudje.hr
Vukovaras apgabaltiesa	Adrese:	Županijska 33, 32000 Vukovar, Croatia
	Tālr.:	032 452 529
	E-pasts:	podrska-svjedocima-vu@pravosudje.hr
Zadaras apgabaltiesa	Adrese:	Borelli 9, 23 000 Zadar, Croatia
	Tālr.:	023 203 640
	E-pasts:	podrska-svjedocima@pravosudje.hr
Zagrebas apgabaltiesa	Adrese:	Trg N.Š. Zrinskog 5, 10 000 Zagreb, Croatia
	Tālr.:	01 4801 062

Horvātijas Tieslietu ministrijas Neatkarīgais cietušo un liecinieku dienests sniedz informāciju par tiesībām un emocionālu atbalstu papildus konkrētai informācijai, kas attiecas uz cietušo un liecinieku atbalstu. Atbalsts tiek sniegts arī cietušajiem un lieciniekiem, kuri aicināti sniegt liecību Horvātijas tiesās, izmantojot starptautiskās juridiskās palīdzības mehānismu, un Horvātijas cietušajiem un lieciniekiem, kuri aicināti sniegt liecību ārvalstu tiesās, izmantojot minēto mehānismu. Neatkarīgais dienests nosūta cietušajiem un lieciniekiem informatīvas vēstules ar kontaktinformāciju un informē viņus par noziedzīgā nodarījuma izdarītāja atbrīvošanu no ieslodzījuma vietas (automātisku un nosacītu atbrīvošanu). Dienests ir atbildīgs arī par noziegumos cietušajiem piešķirtās finansiālās kompensācijas apmēra noteikšanu.

Kāda veida atbalstu es varu saņemt no nevalstiskajām organizācijām?

Atkarībā no organizācijas veida un tās uzdevumiem ir pieejama dažāda veida palīdzība un atbalsts, proti, psiholoģisks, emocionāls, juridisks, praktisks un medicīniskais atbalsts, kā arī atbalsts tiesā un mājokļu un drošības jomā.

Plašāka informācija un šo organizāciju saraksts atbilstīgi apgabaliem atrodami [Horvātijas Tieslietu ministrijas](#) tīmekļa vietnē.

Horvātijā tiek veidoti 12 probācijas dienesta biroji. Šā pasākuma mērķis ir pievienot cilvēcisku aspektu kriminālsodu izpildei, nodrošināt noziedzīgā nodarījuma izdarītāju efektīvāku reintegrāciju sabiedrībā un nodrošināt palīdzību cietušajiem, cietušajām pusēm un to attiecīgajām ģimenēm.

Valsts probācijas dienests piedalīsies sagatavošanas pasākumos, kas paredzēti, lai noziedzīgā nodarījuma izdarītājus atkal iekļautu kopienā pēc tam, kad viņi ir atbrīvoti no ieslodzījuma vietas. Tas ietver pasākumus, lai palīdzētu viņiem atrast mājvietu un darbu un sagatavotu viņus, kā arī cietušo(-os), cietušo(-ās) pusi(-es) un to ģimenes noziedzīga nodarījuma izdarītāja atbrīvošanai. Dienests veic arī pasākumus, lai sniegtu psihosociālu atbalstu cietušajiem, cietušajām pusēm, kā arī cietušo un noziedzīgā nodarījuma izdarītāja ģimenēm.

Ja atbrīvojamais noziedzīgā nodarījuma izdarītājs izcieš sodu par dzimumnoziegumu, nodarījumu pret dzīvību un veselību vai vardarbīgu nodarījumu, probācijas dienestam attiecīgā veidā un bez kavēšanās jāinformē cietušais(-ie), cietusī(-ušās) puse(-es) un to ģimenes.

Atsevišķu probācijas dienesta biroju un Tieslietu ministrijas Probācijas departamenta kontaktinformācija ir pieejama [šeit](#).

Noziegumos cietušie var sazināties ar policiju pa e-pastu policija@mup.hr vai prevencija@mup.hr vai pa tālruni **192 (24/7) vai +385 1 3788 111**.

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešanas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Lapa atjaunināta: 08/10/2018